

Право міжнародних організацій

1

- Поняття та історія створення міжнародних організацій

2

- Класифікація міжнародних організацій

3

- Порядок створення міжнародних організацій

4

- Ліга Націй

5

- Організація Об'єднаних Націй: мета, структура, членство

6

- Регіональні та міжрегіональні міжнародні організації

7

- Організація Північноатлантичного договору (НАТО)

International organizations

1

Поняття та історія створення міжнародних організацій

МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

основна інституціональна форма співробітництва держав

основний організатор міждержавного спілкування

ГАНЗЕЙСЬКИЙ СОЮЗ — торгівельно-політичний союз північно-німецьких міст на чолі з містом Любек

XIV-XVII ст.

XIX ст.

Тенденція до інтернаціоналізації багатьох сфер життя суспільства

1815 р.

- Центральна комісія навігації по Рейну

1865 р.

- Всесвітній телеграфний союз

1874 р.

- Всесвітній поштовий союз

1919 р.

- Міжнародна організація праці

1920 р.

- **Ліга Націй**

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ — об'єднання держав відповідно до міжнародного права і на основі міжнародного договору для здійснення співробітництва в політичній, економічній, культурній, науково-технічній, правовій та інших галузях, що має:

- необхідну для цього систему органів,
- права й обов'язки, похідні від прав і обов'язків держав,
- автономну волю, обсяг якої визначається волею держав-членів

ОЗНАКИ

членство трьох і більше держав

створення відповідно до норм міжнародного права

здійснення співробітництва в конкретних галузях діяльності

автономність компетенції організації

повага суверенітету держав-членів організації і невтручання у внутрішні справи

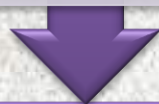
заснування на основі міжнародного договору

наявність відповідної організаційної структури

установлення порядку прийняття рішень і їхньої юридичної чинності

Значимість діяльності міжнародних організацій

роль міжнародних організацій в обговоренні і вирішенні найбільш складних питань міжнародних відносин

виникнення в міжнародному праві окремої галузі —
ПРАВА МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Право МО

одна з найбільш кодифікованих галузей міжнародного права

Норми права
МО

переважно договірною характеру

Джерела
права МО

установчі документи міжнародних організацій

ПРАВО МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ – сукупність норм, що регулюють:

- правове становище, діяльність організації,
- взаємодію її з іншими суб'єктами міжнародного права,
- участь у міжнародних відносинах

ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ міжнародних організацій включає:

1

- правоздатність, тобто здатність мати права й обов'язки

2

- дієздатність, тобто здатність організації своїми діями здійснювати права й обов'язки

3

- деліктоздатність, тобто здатність нести юридичну відповідальність за свої дії

4

- здатність брати участь у процесі міжнародної правотворчості

РОЛЬ міжнародних організацій

По-перше, міждержавні організації залучені (іноді – досить активно) до процесу формування та здійснення міжнародно-правових норм

По-друге, діяльність міжнародних організацій впливає на міжнародно-політичну поведінку держав, які беруть у них участь

По-третє, хоч держави і є головними дійовими особами на міжнародній арені, міжнародних організацій значно більше, і вони в сукупності утворюють досить розгорнуту мережу, яка охоплює практично всі сегменти сучасних міжнародних відносин

КОМПЕТЕНЦІЯ міжнародної організації – коло проблем, якими їй належить займатися, та надані їй для цього повноваження

ФУНКЦІЇ міжнародної організації – зовнішні прояви процесів її діяльності з виконання покладених на неї завдань

регулюючі

контролюючі

оперативні

надання доповідей державами-членами

спостереження й обстеження контрольованого об'єкта або ситуації на місці

ПОВНОВАЖЕННЯ міжнародних організацій – сукупність прав та обов'язків, що закріплюються в її установчому акті, резолюціях вищих і виконавчих органів, в угодах між організаціями

2

Класифікація міжнародних організацій

Міжнародні міжурядові організації (ММУО)

організації, створені на основі міжнародної угоди. Саме їм держави делегують певну частину своїх суверенних прав

Міжнародні неурядові організації (МНУО)

організації, які створені міжнародною спільнотою, з метою міжнародного співробітництва в різних сферах міжнародного співіснування

За предметом діяльності

відкриті

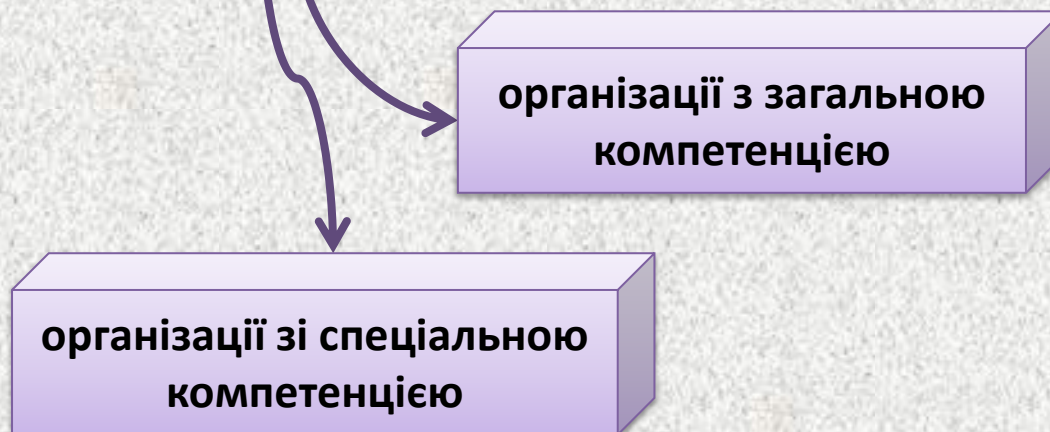

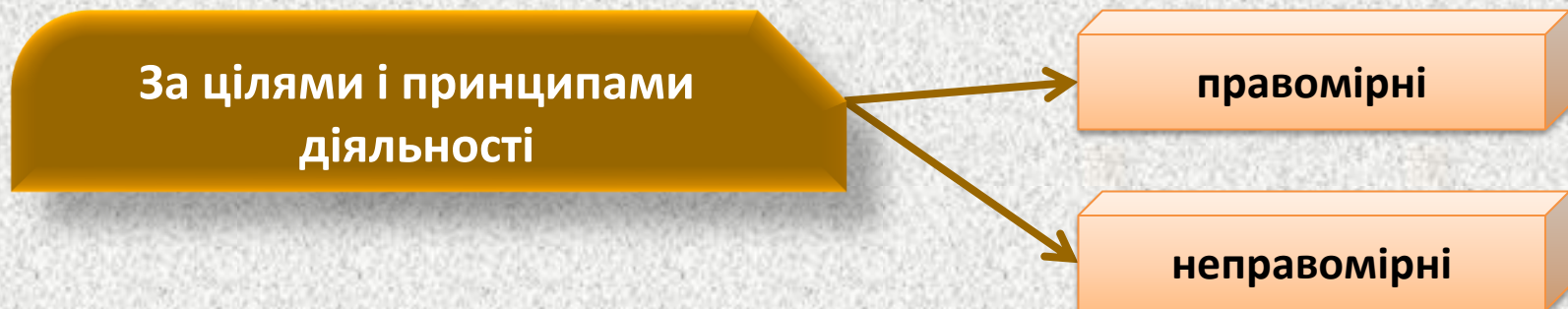
За порядком прийому нових членів

закриті

За сферами діяльності

Загальні тенденції у розвитку міжнародних організацій

- ✓ відносно посилення регіональних аспектів у їх діяльності, що дозволяє сфокусуватися на більш конкретних проблемах
- ✓ значне зростання числа організацій спеціальної компетенції для регулювання специфічних сфер міжнародної взаємодії
- ✓ більш часте і більш широке наділення міждержавних організацій наднаціональними повноваженнями

3 Порядок створення міжнародних організацій

ЕТАПИ
створення
міжнародних
організацій

Прийняття установчого
документу

Створення матеріальної
структури організації

Скликання головних органів, що свідчить про
початок функціонування організації

Узгоджене волевиявлення держав на створення міжнародної організації може бути зафіксовано двома способами:

Укладення міжнародного договору

- шляхом скликання міжнародної конференції для вироблення і прийняття тексту договору, який і буде установчим актом організації
- дата набуття ним чинності вважається датою створення організації

Прийняття рішення існуючою міжнародною організацією

- шляхом голосування за установчу резолюцію, яка набирає чинності з моменту її прийняття

Створення матеріальної структури організації

Створення спеціального підготовчого органу

Підготовка проектів правил процедури майбутніх органів організації, створення штаб-квартири, складання попереднього порядку денного, вироблення рекомендацій, підготовка документів

ЧЛЕНСТВО В МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

Критерії прийому у члени міжнародної організації

загальні

- визнання цілей та принципів міжнародної організації державами-кандидатами на вступ
- прийняття зобов'язань, що впливають з установчих документів
- спроможність виконати взяті на себе зобов'язання

спеціальні

- висуваються в залежності від виду міжнародної організації
- кожна організація має право самостійно встановлювати спеціальні критерії прийому

Порядок прийому до міжнародних організацій

спрощений

- на основі встановленої процедури голосування
- приєднання до засновницького договору
- формальне прийняття зобов'язань, що впливають з засновницького акту, та публічне повідомлення про це

складний

- необхідне запрошення від усіх діючих членів міжнародної організації (прийом в закриті міжнародні організації)

Члени з обмеженими правами

території (групи територій), що не несуть відповідальність за ведення своїх зовнішніх зносин

мають право:

брати участь у засіданнях

отримувати прийняті документи

НЕ мають право:

брати участь у голосуванні

обиратися до структурних органів

ПРИПИНЕННЯ ЧЛЕНСТВА

ПРИЗУПИНЕННЯ ЧЛЕНСТВА – захід дисциплінарної відповідальності, що застосовується до держави-члена міжнародної організації за порушення встановлених зобов'язань на певний строк.

Виражається у вигляді:

позбавлення права брати участь у головуванні в органах міжнародної організації

призупинення права на представництво у вищому органі міжнародної організації

МІЖУРЯДОВІ ОРГАНИ

МІЖПАРЛАМЕНТСЬКІ ОРГАНИ

Класифікація
органів за
характером
членства

АДМІНІСТРАТИВНІ ОРГАНИ

органи, що складаються з осіб, які не представляють інтересів ні держави, ні організації

ПРОЦЕС ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

прояв ініціативи

внесення проекту майбутнього рішення

обговорення проекту рішення на
засіданні уповноваженого органу

голосування

Ліга Націй (1920-1946)

Головні задачі Ліги Націй

побудова миру через співробітництво

гарантія миру через колективну безпеку

Структура Ліги Націй

АСАМБЛЕЯ

РАДА

СЕКРЕТАРІАТ

Прорахунки Ліги Націй

- санкції не мали всеохоплюючого характеру
- рішення в Асамблеї і Раді Ліги приймалися за принципом однастайності і будь-який член Ліги Націй міг накласти вето і паралізувати діяльність організації
- Ліга Націй не мала впливу на міжнародну спільноту через відсутність США і СРСР
- кількість комітетів не була лімітована – їх була величезна кількість. Відсутній координаційний орган і лише в останні роки було створено 2 Комітети з координації
- традиційне суперництво між Великою Британією та Францією

Здобутки Ліги Націй

- фінансове відновлення Австрії і Угорщини
- реорганізація банківської системи в Естонії та Румунії
- валютні реформи в Китаї
- боротьба з епідеміями і інфекційними захворюваннями

5

Організація Об'єднаних Націй: мета, структура, членство

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ — універсальна міжнародна організація, створена для підтримання міжнародного миру, безпеки та сприяння розвитку всебічного співробітництва між державами.

Статут ООН був підписаний 26 червня 1945 р. на конференції в Сан-Франциско та набув чинності 24 жовтня 1945 р.

Цілі ООН

- ✓ підтримувати міжнародний мир і безпеку та з цією метою вживати ефективні колективні заходи для запобігання або усунення загрози миру, а також придушення актів агресії чи інших порушень миру,
- ✓ здійснювати мирними засобами, у згоді з принципами справедливості й міжнародного права, вирішення міжнародних спорів або ситуацій, що можуть призвести до порушення миру

розвивати дружні стосунки між націями на основі поваги принципу рівноправності й самовизначення народів, а також вживати інші відповідні заходи для зміцнення загального миру

здійснювати міжнародне співробітництво у вирішенні міжнародних проблем економічного, соціального, культурного та гуманітарного характеру та в заохоченні й розвитку поваги до прав людини й основних свобод, незважаючи на раси, статі, мови і релігії

бути центром для узгодження дій націй у досягненні цих загальних цілей

Принципи ООН (ст.2 Статуту)

суверенної рівності членів

сумлінного виконання взятих на себе зобов'язань

мирного вирішення спорів

утримання від погрози силою чи її застосування як проти територіальної цілісності чи політичної незалежності будь-якої держави, так і будь-яким іншим чином, що суперечить цілям ООН

надання ООН її членами будь-якої допомоги в діяльності, що здійснюється нею відповідно до Статуту ООН

забезпечення того, щоб держави, що не є членами ООН, діяли відповідно до принципів Статуту ООН

невтручання ООН у справи, що входять до внутрішньої компетенції будь-якої держави

Головні органи ООН

Генеральна
Асамблея

Рада Безпеки

Економічна й
Соціальна Рада

Рада з опіки

Міжнародний суд

Секретаріат

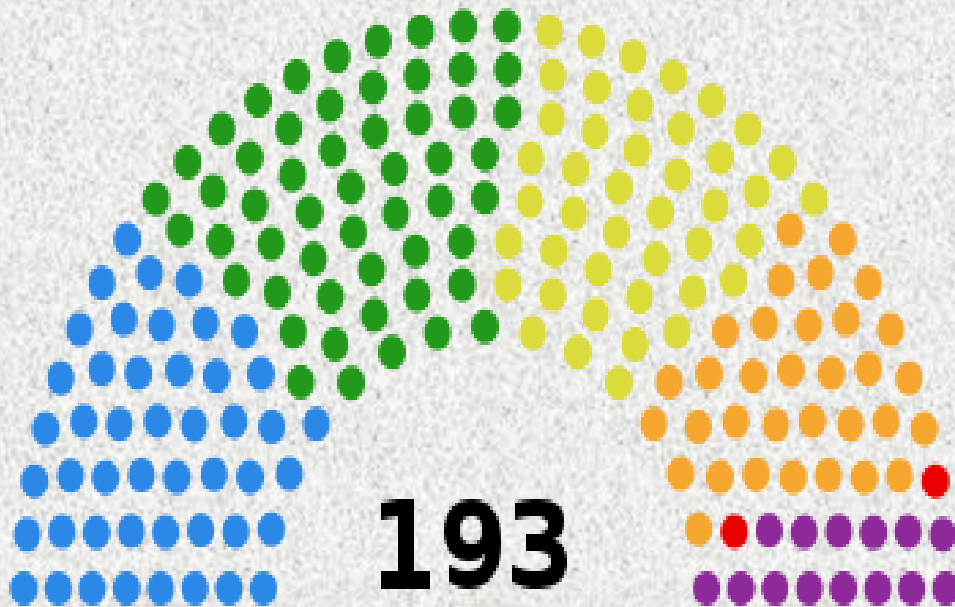
Держави-члени ООН

1945 р.

51 держава

2021 р.

193 держави

ЧЛЕНИ ООН ЗА РЕГІОНОМ:

- АЗІЯ – 47
- АФРИКА – 54
- ЄВРОПА – 43
- ЛАТИНСЬКА АМЕРИКА – 33
- ПІВНІЧНА АМЕРИКА – 2
- ОКЕАНІЯ - 14

Генеральна Асамблея ООН

ГЕНЕРАЛЬНА АСАМБЛЕЯ ООН — сесійний орган, що складається з представників усіх держав-членів ООН

- ❖ має право обговорювати будь-які питання, що входять у компетенцію ООН
- ❖ уповноважена розглядати загальні принципи міжнародного співробітництва в справі підтримки миру і безпеки, включаючи проблему роззброєння
- ❖ отримує та розглядає щорічні та спеціальні доповіді Ради Безпеки

Мета Генеральної Асамблеї ООН

сприяння міжнародному співробітництву у політичній сфері і заохочення прогресивного розвитку міжнародного права та його кодифікації

сприяння міжнародному співробітництву в економічній та соціальній галузях, галузях культури, освіти, охорони здоров'я та сприяння реалізації прав людини й основних свобод для всіх, незалежно від раси, статі, мови та релігії

Генеральна Асамблея на своїх сесіях приймає:

ПОСТАНОВИ

- Акти, прийняті Генеральною Асамблеєю за рекомендацією Ради Безпеки, що звернені до держав-членів і нагадують їм про їхні права й обов'язки.
- Постанови можуть прийматися і з питань прийняття або виключення держав з організації

РІШЕННЯ

- Рішення Генеральної Асамблеї з важливих питань приймаються більшістю голосів (2/3) присутніх членів Асамблеї, що беруть участь у голосуванні.
- Рішення з інших питань приймаються простою більшістю присутніх, що беруть участь у голосуванні

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- В рамках проведення досліджень Генеральна Асамблея видає рекомендації з приводу розвитку міжнародного права, його кодифікації, сприяння міжнародному співробітництву в економічній, культурній, освітній сферах тощо

Рада Безпеки ООН

5 постійних держав-членів:
Велика Британія,
Китай, Росія,
США, Франція

10 непостійних членів
обираються Генеральною
Асамблеєю терміном на 2
роки, за принципом
справедливого географічного
розподілу та з врахуванням
участі у підтримці миру

- від Африки й Азії – 5 членів,
- від Східної Європи – 1,
- від Латинської Америки - 2,
- від Західної Європи й інших держав (Канади, Австралії та Нової Зеландії) – 2

Повноваження Ради Безпеки ООН

розслідувати будь-які спори або ситуації, що можуть викликати міжнародні конфлікти, з метою уникнення загрози міжнародному миру та безпеці

надавати рекомендації щодо процедури або методів врегулювання спорів, що можуть загрожувати миру та безпеці людства

обов'язок із забезпечення необхідних умов для роботи інших органів ООН: упорядкування протоколів, здійснення усних і письмових перекладів виступів і документів, опублікування резолюцій та інших матеріалів

визначати наявність загрози миру або акту агресії та надавати рекомендації про заходи щодо їх усунення

надавати рекомендації щодо прийому та виключення членів з ООН, а також умов, на яких держави можуть стати учасниками Статуту Міжнародного Суду

обирати разом із Генеральною Асамблеєю членів Міжнародного Суду

здійснювати в «стратегічних районах» функції ООН з опіки

Заходи, спрямовані на забезпечення міжнародної безпеки та підтримку миру

1

ПРЕВЕНТИВНА ДИПЛОМАТІЯ

дії, спрямовані на попередження виникнення спорів між сторонами, недопущення переростання існуючих спорів у конфлікти й обмеження масштабів конфліктів після їх виникнення

2

МИРОТВОРЧІСТЬ

дії, спрямовані на те, щоб схилити сторони конфлікту до угоди, головним чином за допомогою таких мирних засобів, що передбачені в главі VI Статуту ООН

3

ПІДТРИМКА МИРУ

забезпечення присутності ООН в конкретному районі, що пов'язане з розгортанням військового і/або поліцейського персоналу ООН, а нерідко і цивільного персоналу

4

МИРОБУДІВНИЦТВО В ПОСТКОНФЛІКТНИЙ ПЕРІОД

дії, спрямовані на запобігання спалаху насильства між країнами і народами після ліквідації конфлікту або конфліктної ситуації

Економічна і Соціальна Рада (ЕКОСОР)

Складається з 54 членів, що обираються Генеральною Асамблеєю

- ❖ 6 членів — від держав Східної Європи
- ❖ 13 — від держав Західної Європи й інших держав
- ❖ 11 — від держав Азії
- ❖ 14 — від держав Африки
- ❖ 10 — від держав Латинської Америки

Мета ЕКОСОР: сприяння розвитку міжнародного співробітництва в економічній і соціальній галузях.

- ЕКОСОР здійснює дослідження й складає доповіді з міжнародних питань.

Чергові сесії проводяться два рази в рік.

- Рішення на сесіях приймаються простою більшістю.

Рада з опіки

Створена для надання допомоги Генеральній Асамблеї в здійсненні міжнародної системи опіки за певними територіями (територіями, що були колоніями).

Склад

- 1 • держави, що управляють територіями під опікою
- 2 • постійні члени Ради Безпеки, що не мають територій під опікою
- 3 • члени Ради з опіки, що обираються Генеральною Асамблеєю на 3 роки

Мета Ради опіки:

досягнення всіма підопічними територіями самоврядування і незалежності або в якості суверенних держав, або шляхом вільного приєднання до сусідніх незалежних держав

1994 р.

- Остання з 11 підопічних територій — Палау (група островів у Мікронезії) здобула незалежність
- Рада з опіки формально припинила своє існування

Секретаріат ООН

постійно діючий адміністративний орган,
обов'язок якого – забезпечення необхідних умов
для роботи інших органів ООН:

- ✓ упорядкування протоколів,
- ✓ здійснення усних і письмових перекладів виступів і документів,
- ✓ опублікування резолюцій та інших матеріалів

Персонал
Секретаріату
(понад 25 тис.
співробітників)

Генеральний секретар
(призначається
Генеральною Асамблеєю
за рекомендацією Ради
Безпеки на термін 5 років)

Антоніу Гутерреш
(з 2017 р.)

СПЕЦІАЛІЗОВАНІ УСТАНОВИ ООН

у галузі економіки

1. Міжнародний банк реконструкції і розвитку (МБРР)

2. Міжнародний валютний фонд (МВФ)

3. Міжнародна асоціація розвитку (МАР)

4. Міжнародна фінансова корпорація (МФК)

5. Продовольча і сільськогосподарська організація (ФАО)

6. Міжнародна організація цивільної авіації (ІКАО)

7. Міжнародна морська організація (ІМО)

8. Всесвітній поштовий союз (ВПС)

9. Міжнародний союз електрозв'язку (МСЕ)

10. Всесвітня метеорологічна організація (ВМО)

у гуманітарній галузі

13. Організація Об'єднаних Націй із питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО)

14. Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ)

15. Міжнародна організація праці (МОП)

16. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ)

11. Міжнародний фонд сільськогосподарського розвитку (ІФАД)

12. Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО)

Регіональні та міжрегіональні міжнародні організації

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

1949 р.

• Рада Європи

Мета Ради Європи:

«досягнення більшої єдності між її членами для збереження та втілення в життя ідеалів і принципів, які є їхнім спільним надбанням, а також сприяння їхньому економічному та соціальному прогресу» (ст. 1 Статуту РЄ)

**Штаб-квартира РЄ,
м. Страсбург (Франція)**

РАДА ЄВРОПИ

Комітет
міністрів

Консультативна
асамблея

міністри закордонних справ

представники від
парламентів кожної країни-
члена РЄ

Розгляд заходів, яких необхідно
вжити для досягнення мети
Ради Європи; надання
рекомендацій урядам країн-
членів Ради Європи; прийняття
обов'язкових до виконання
рішень.

Обговорення будь-яких питань
та винесення рекомендацій
щодо будь-якого питання, яке
відповідає меті та компетенції
Ради Європи.

- **Співдружність незалежних держав (СНД)**

8 грудня 1991 р.

- **Угода про створення СНД**

21 грудня 1991 р.

- **Алма-Атинська декларація**

22 січня 1993 р.

- **Статут СНД**

2018 р.

Цілі СНД

здійснення співробітництва держав-членів в політичній, економічній, екологічній, гуманітарній, культурній та ін. сферах

всебічний та збалансований економічний та соціальний розвиток держав-членів у рамках загального економічного простору, міждержавна кооперація та інтеграція

забезпечення прав та основних свобод людини відповідно до загальновизнаних принципів і норм міжнародного права та документів ОБСЄ

співробітництво у забезпеченні міжнародного миру та безпеки, здійснення ефективних заходів зі скорочення озброєння та військових витрат, ліквідації зброї масового знищення, досягнення всезагального та повного роззброєння

сприяння громадянам держав-членів у вільному спілкуванні, контактах та пересуванню у Співтоваристві

взаємна правова допомога і співробітництво в інших сферах правових відносин

мирне вирішення спорів та конфліктів між державами Співтовариства

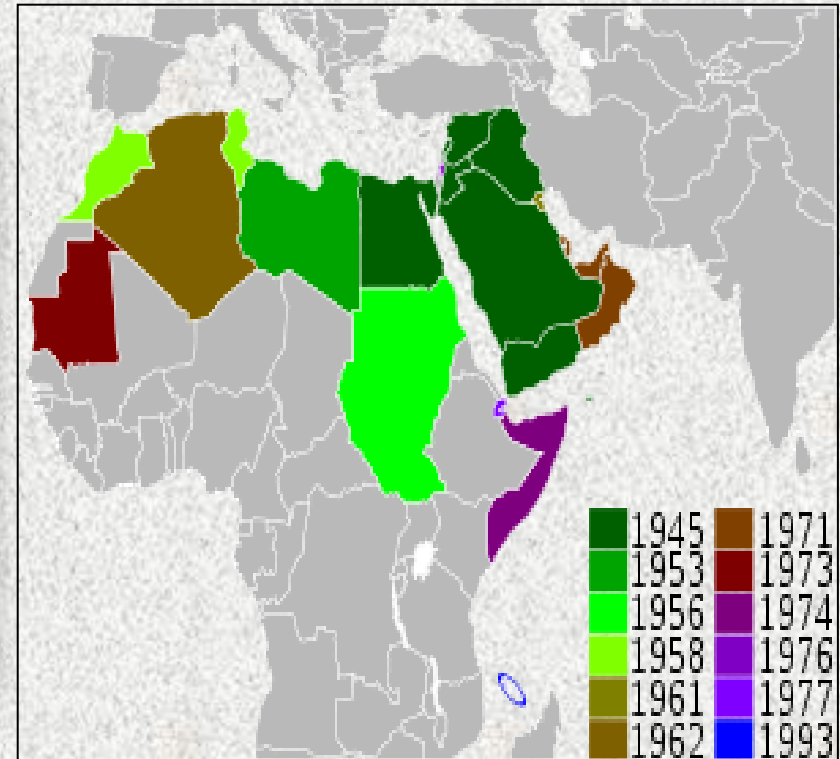
1945 р.

• Ліга арабських держав

Мета Ліги:

- забезпечення більш тісних стосунків між державами-членами;
- координація їх політичних дій для досягнення тісного співробітництва;
- забезпечення незалежності та суверенітету;
- розгляд будь-яких питань, що стосуються арабських країн та їх інтересів.

7 Організація Північноатлантичного договору (НАТО)

1949 р.

• НАТО

NATO's eastward expansion

1949

США
 Канада
 Великобритания
 Италия
 Португалия
 Франция
 Норвегия
 Исландия
 Дания
 Бельгия (1)
 Нидерланды (2)
 Люксембург (3)

1952

Греция
 Турция

1955

Германия

1982

Испания

1999

Польша
 Чехия
 Венгрия

2004

Румыния
 Болгария
 Эстония (4)
 Латвия (5)
 Литва (6)
 Словакия (7)
 Словения (8)

2009

Хорватия (9)
 Албания (10)

Желающие вступить

Босния и Герцеговина (11)
 Черногория (12)
 Македония (13)
 Грузия
 Украина

Першочергове завдання НАТО — захист свободи та безпеки всіх її членів політичними і військовими засобами, відповідно до принципів Статуту ООН.

Ст. 4 Північноатлантичного договору:

«НАТО служить трансатлантичним форумом для проведення союзниками консультацій з будь-яких питань, що стосуються життєво важливих інтересів його членів, включаючи події, здатні поставити під загрозу їхню безпеку».

Ст. 5 Північноатлантичного договору:

«Збройний напад проти однієї або декількох країн НАТО в Європі або Північній Америці буде розглядатися як напад проти всіх таких країн».

ПІВНІЧНОАТЛАНТИЧНА РАДА

Група ядерного планування

**Керівні органи
НАТО**

**Комітет оборонного
планування**

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР

СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З НАТО

**програма «Партнерство заради миру»
(1994 р.)**

**Хартія про особливе партнерство між
Україною та НАТО (м. Мадрид, 1997 р.)**

**закріплення в Конституції
євроатлантичного курсу України (2018 р.)**

**статус партнера НАТО із розширеними
можливостями (2020 р.)**

Дякую за увагу!